

Урдан хаанта Росси зах хизаар байсан Буряад орон, тийхэд хүд газарнаа илангала хоно тагаран манай Аха нутаг ямар барга тулээр байханаа танигдшагуйгоор хугаар гэжээ гэж эрхэн харахдаа, ажлашдагтайн зурх сэлхэл омог баяраар халидаг ёстой. Хүн зоноймтай урданыгаа байдал мүнөөнхитэй жинхэнэ, амжран, илан хэрэгтэй сэгнээгүй үнэтэйгөөр, саанхн хугацтаны бүрн батаар үзэгдэнэ.

Байгалийн тэмэрүүн уларилтай, экономикын, соёл гэгээрэлтэй түб газарууднаа тагархай хоно, тэдгэртэй амарше холбоо барисаагүй, бүгдүү барга байдалаа халнай засагай, нутагтайгаа лананар, баяшуулай дахар дарлалта дору Ахын ажална зөний амидархан хубисхалай урда тээ улам улам бэрхтэй болохо болно. Энгэй айл бүтэ мал барика, агнажа хоолойгоо тэжээдэг, амидардаг нэн. Тээд ган гасуур, бордоно хүйтэн, хамнаг ушан зарим жэлдэ хорво хоолостор мал хосородог ган хэж.

Нутагай ангуушадта минтээр шахуу олоор ан барууддаг хомхой холдог аралжа наймаашад Ахын тайгын баялгыгше баргасаагүй байгаа. 1915 онд гарахан «Иркуцкий хөвчин» гэж журнал «урдан Ахын бурядууд жэлдээ 1500-аа 3000 хүрээр булга тушаадаг наа, 1912 онд мида 600-е барга» гэж мэлээсээн байна.

Үгтэй түлээр ажабайдал, олоон дунда ялгэрэнги элдэв үйчин, медицинн тулалжалын огто чгы дээршээ Ахын аймагай урданы зөний амидарха, үдхөнш тон ахир нэн. Революци урда тээхн 28 жэл соо (1889—1917 онуудта) тэндхи зөний тоо 300 хүнөө ээ олодоргон гэхэ гү, али жэлдээ оройдлоо 11 хүн нэмдэг байсан. Соёл гэгээрэлтэй нэгшье гуламта байгаагүй. Үзэг бэжэе таниха хара хүн гэхэдэ, нэгэнхэр байсан. Зүтгөө элнээсэ буялал-даандаа хоорондоо зурисалдэдэ лама, бонзар, орд поп хүн зөний мухарууддаг, үргэл мургадөөр амтанай зөөри агдахууддаг нэн. Ахын бүхн зөний 25 хүн бүхэндэ тийхэдэ нэгэ лама гү, али ху-барга хүртэдэг байгаа.

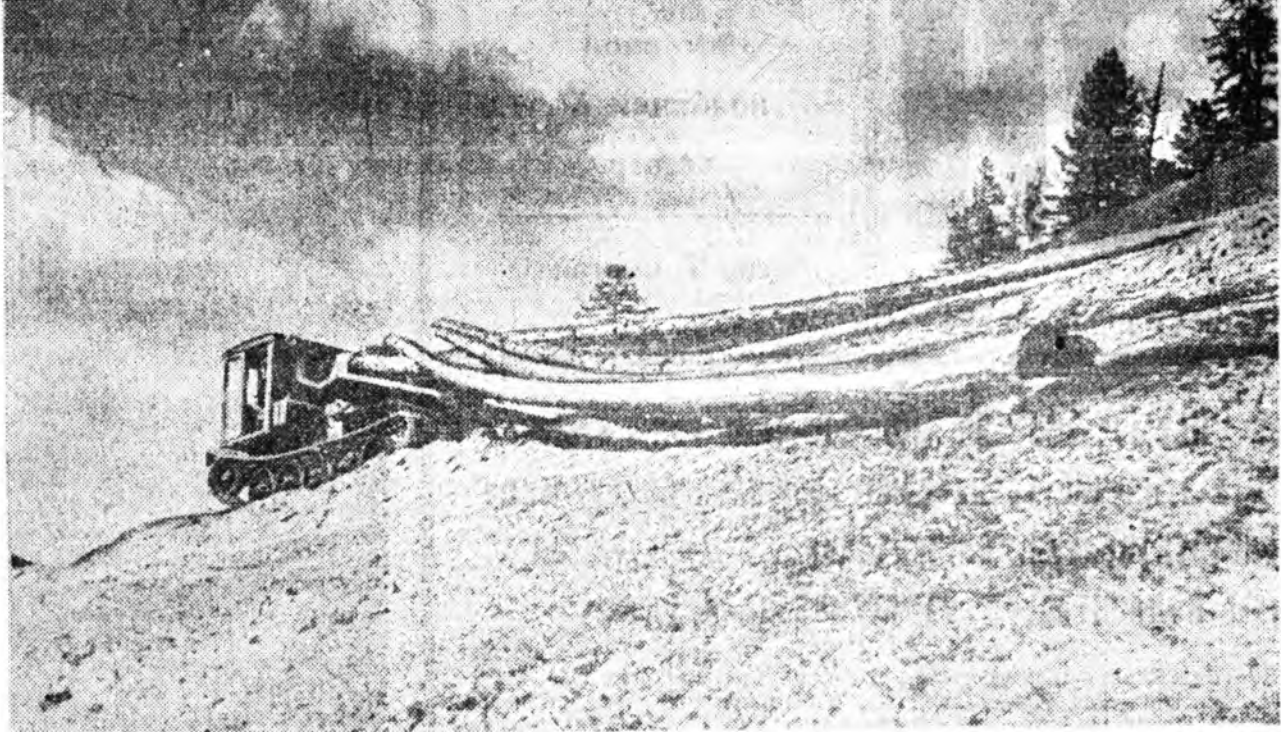
Үатуу дарлалта, барга харанхи байдалаа ажлуулан Ахын арат зон уужам дэлгэр нутагтайгаа айкараг баян арга боломжы хэрэглээ арга-гүй байгаа.

Имгтал Совет засагай аша ту-наар Ахын аймаг гэгээрэл хөгжлэ-тын замда орохо, хүсэн түгээдэг экономотой, мүнөө сагай болбосо-ронги нутаг болно.

Төл гэрхонэй эхи захээр малайн-гаа болонор дахжа, бэе бөөнээ хоно ажагууддаг үгтэйшүүлэй бай-дала хамтын ажал нэн түрүүндэ эрт хувиалта оруулаа. 1929 онд ТОС-ууд эмхидхэгжээ эхилээ, 1934 онд хүдөө ажамын артель-үүддэ бүхн айнууд хамжуулагдаа.

Мүнөө үедэ аймагтамай төмөдхөд-лөөн дурбан колхозууд жэл ерэхэ бүрн улам эхэ олоо холотой болохо, илангала эрхтэ бою малые олоор, ашаг эхэтэйгээр үдхэжэ, тэжээл бэлдэхэдэ техникэ, машинн хүсэ урганоор хэрэглээ болжо байгаа. Унгарын жэлдэ колхозуудай олоо дунд 800 мянган түхэрнги хүрөө гэхэ гү, али анха түрүүшнхидээ 100 дахин эхэ болоо. Урдан олоон гол түдэг агнууришаа абадаг наань, 1966 онд колхозуудай оруулан олоо дохотой 90 процентий мал ажал-наа олоон, илангала эхэ мунгэнэй үдхэй мичан гүрэндэ худалдагдан байна. Тиймбээ эбэрт бою малай ажамы саанаданы улам хүгжөөдэ, нутагай үүдэртэй үхэр болон харла-гууды шадамараар үсэхээрнжэ, тэжээл хоолын эбэгжүүлжэ, ашаг шэмьш улам дээшүүлжэ гэһэн гол зорилго колхозуудай урда та-бика, энэ талаар тухай мэрэгжэл-тэй ажамнууд болохо гэжэ харал-на.

Трактор, машина хараханаа бай-ха, тэдэн тушаа юушы дуудаагүй байһан аба элхэнэрэй хубууд, баса-гад мүнөө хүсэтэ техникын эзэл бо-лонхой. Ганса колхозуудтамай (15

ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЭ, ИЛАЛТАДА УРЯАЛНА

мориной хүсэтэй) 48 трактор, 17 ав-томашина худална. Нэгэ трактор бү-хэндэ 160 гектар сабишлан, дихал-лан газар хүртэнэ гэхэ гү, али энэ-нээр бодохо сэгнэхэдэ, манай колхо-зууд түбэй ажамнууднаа дутаагүй хүсэтэйгээр эбэгэжэнхэй. Колхозууд түүн нууруунд бултадаа электр-ин галаар хангагданхай.

Колхозой ажамы шадамар бэр-хээр эмхидхэгшлэ, шударгы мэр-гэжэлтэ урган гараа. Аймагай хүд-дөө ажамыда мүнөө дээдэ болон дун-да эрмэтэй 30 гарал мэрэгжэлтэ ажаллана. Оюулангос хамтын ажал-да эзэн ёһоор ханддаг, хүдэмэринн баян дүй дүрнэлтэй, нэн бэстэйгэй мунгэнэй колхознууды урланай үмсын адалтанар яамы са-суудалгагүйн мэдээжэ бээ. Тэзнэр-гүй гэр нуудалайны байдла үндэ-нөөрөө хуонан хайжараа.

«...Бурохотинтегралсоюзай» Би-шыхан лава, амбар, совсовелэй бо-лон медицинн-акушерскэ пунктын Сөрөг, ондоо үшөө гурбан гэрнүүдтээ Сөрөг төхөн бүрдэнэ. Тогтоон газ-рын хоолоо шинг нийтотой, амарше хотдо хатаагуйш—гэжэ Бурнаркомзөмэй экспедицихид 1934 онд бэшэн байна. Харин мүнөө Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түб—Сөрөг болбосон түхэлтэй нуу-рин болонхой. Хуурай үндэр газарта нууришлан нонэ төхондо 8 жэлэй нуруудай, участкаво болына, соёл-лой байман, мадын, электростанн, почто бин, Хэдэн үйтэ болжо жэ-рийнэй айлай гэрнүүд мун лэ булта-даа шинээр баригданхай.

Энэ мэтээр аймагай бусад колхо-зуудай түб төхонүүд танигдангуй-гөөр хүгжэн халбараа.

Совет засагай үедэ соёл гэгээрэлтэй хүжэлтын, ажалла байдалай хайжа-хүжэлтын талаар аймаг соомнай илан-гала эхэ хубилалта боодо гэжэ онсо хэсэгтэй. Урдан нэгшье хургуули-гүй байһан наа, мүнөө зургаан ну-руудай, тэрэ тоодо Орлигой дунда, Сорогой найман жэлэй нуруудай худална. Бага найман бүхн үхибүүд мүнөө нураалсада хабаалуудан-хай. Эрхэ сүлөөгүй, эрдэмгүй урла-най малшаа, ангуушадай аша урла-рийн Совет оройногой эхэ эхэ хото гөрөдүүдта дээдэ нуруудтаа нураша. Олон залуушууд элдэв янзын дээдэ тагтаа хүдэлнэ.

Сорог нутагта 1928 онд анха түрүүшнхээ ушналтын байһан нээгдэжэ, аймаг соо тийхэдэ ори ганса соёл гэгээрэлтэй гуламта ори хоолоо наа, мүнөө 6 клуб, 7 библиотекэ, 12 киногой-түхээрэгэ хү-дэлнэ. Октябрийн 7-до, хүдөө ажа-хын хүдэлмэрилгэндэй һайндэрөөр

Орлик төхондо халуун унаар дулаа суудалдаг уужам зал, фойе, кружо-гой худалха талалгануудтай соёлой шэнэ байһан ашагдалдаа үгөө. Ки-ровэй нэрэмжэтэ, «Улаан Аха» кол-хозуудай түб төхонүүдэй айнууд бултадаа радиотой болонхой. Лени-ной нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхо-зууд тээнэ радиотой утабан татаг-дажа байна. Аймагай түбэй ман-ган хүн бүхэн 1103 газетэ, журнал захжага абана.

Арад зөний элүүрше хамгаалгата зорюулагтажа мүнөө медицинн 8 амхи зургаан, тэрэ тоодо хоёр болы-нина нээгдэнхэй. Хүн зонойгоо ургалтын талаар Ахын аймаг ганса Буряад республика соогоо бонэ, бү-хн Росси Федерацияда нэгэлхэй нуури эсэлнэ.

Хүн зөний ажагуудалай хэмжээ-ний улам дээшэлжэ байһанын ай-маг доторхи худалда наймаанай эрвэ-сэн, ажаллалтай салин хүднэй, гүрнэй тэдхэмжин жэл бүрин ур-галта гэрнэлнэ. 1958 онойхитой са-суубал, худалда наймаанай эрвэ-сэ хоёр дахин шахуу эхэ болоо.

Нүүдэй 2—3 жэлэй туршада кол-хознуудай хамтын ажаллаа абадаг олоон 50, хүдэмэринн, аша хааг-шадай салин 30 процентээр нэмэ. Тэдхэмжэ, пенсид гаргалгадаг мүнөөн улам дээшлэнэ. Хургуулинн үхибүүды гүрнэй тэдхэмжэдэ, ин-тернатда байгаага хэрэгтэ, жэмшэнэ. 1966 онд 61 мянган түхэрн гарга-шалагдан байгаа наа, мүнөө жэл-дэ 30 мянган түхэрн эхээр нөм-лөдөнхэй.

Аймагай нуури төхонүүдэй дун-да харги замай харилсаа, хэлхээ холбоо хайжаруулахын талаар нүүдэй үедэ эхэжэн хэмжээндэ абтана. Энэ жэлдэ аймагтамай харги барилгын участкас тогтоогдон. Самалдоор яаха харилсаан улам хайжаржа байгаа.

Совет засагай 50 жэлэй агуухэ баярай ой улам ойртохо байна. Энэ һайндоры нэртэй түрэтэйгөөр уг-тахын түлөө аймагтамай үрэнөөр дэлгэрэн соналнэ мурсыоорд коммунистууд нэн түрүүндэ элбхн-тэйгээр хабаадана. Ажамын шухала участкагуудта эхин партиинь органи-зацнуудай гонзүүдэй дилчлэн олоонхи ажалтай түрүү жэмэ харуулан худална гэжэ һайнаг үнэгэр-нин партиин райкомой илэмц тэм-дэгдэнэ байна.

Нэгдөө жэлэй юу һаришхитай жэмэхэдэ, гүрэндэ хүн 15 процент үзүү, ноһон—8 процент эхээр хүд-дэдагдаба. Мүрнэстэйгэй түрүү эрэгдэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гонзүүд гаража, Эхэ орондоо һу ту-шааха жэлэйгээ түсөө болборноо гурба наа урнд 108, эбэртэ бою малай тоо толгой олодоруулаха дээ-бэри 100,8 процент дүүргээ. Тийгээ-жэ Кировэйид партиин райкомой болон аймугейсдомой дамжуулын Улаан тутга хүртэнэ байна.

Агуухэ ойн баярай хүдэллээд дэлгэрэн социализм мурсыонэй хүдэ улам бадаруулан, шэнэ табан жэлэй хоёрдохин жамы амжалтатайгаар үнэгэрэхэ гэжэ манай аймагай партиинь организацтын, колхозуудай, бүхн амхи зургаануудай хойшоула-лашагүй зорилго болно. Малшаа га-радаг ашаг шэмьш элбгээр аад, хямдаар үйлдэрлэхэ, тэжээлэй ба-та бөхн бааза байгуулахын тула га-зар таряалан, саоралангай ургасэ эрид дээшлүүлжэ, мүнээ зөөри, он-гой техникэ зүбөөр ашаглаха, хүн зөний соёл гэгээрэлтэй, гэр нуудалай хэрэглэмжэ һайнаар хангаха—энэ шухала хараа шэлэнүүдтэ мүнөө коммунистуудаймтай, аймагаймтай бүхн ажалладай хүсэн, элбхи үс-хэл зөрюулагдана.

М. ГАРМАЕВ, КПСС-эй Ахын райкомой нэгэдэхи секретарь.

1. Ахын хангил хадаар барил-гын шэнээн шэлдэн модо хүсэтэ техникээр талуулана.
2. Хондгой ноһон хар һай-жаржа байгаа юм ааб? Зурга дээр: Лениной нэрэмжэтэ колхозой хоншон Сэнгэ Унжуев.
Д. ДУГАРОВАЙ фото.

МОДОШОДОЙ БЭЛЭГ

Баярай һайндэрэй дү-тэлхэ бүри мурсыонэй эршэ улам шангадлажа байна. Коллектив бүхэн абанан уялгага дүүргэхын түлөө орондон, эдэ үдэрүүдтэ бү-рин һайнаар ажаллана.

Жэшээлхэдэ, Худанай леспромхозой модошод Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэллэдэ абанан социализм уялгануудаа эрхимээр дүүргэнэ. Эдэнэр Октяб-рийн 26-да модо бэлдэхэ ба шэрээхэ 11 харын түсбэ дүүргэхэн тухайгаа элид-хээ. Тус леспромхозой мо-дошод ардай ажамыда 216 мянган кубометр модо бэл-дэхэ ябуулһан байна. Эдэнэр жэлэй түсбэ декабрийн 5 болотор дүүргэхэ зорил-готой. Жэлэй түсбэһөө гадуур 25 мянган кубометр модо бэлдэхэ, Эхэ орондоо бэлтгэхэ юм.

Энэ леспромхозой Н. К. Грибанов, П. Б. Митылов, В. П. Назаров гэгшэдэй хү-тэлбэрилдэг бага комп-лексно бригаданууд үдэр бү-рин нормоһоо гадуур 10—15 кубометр модо бэлдэхэ ябуууддаг. Мун модо зөө-дэг машиннын жолоошод нүхэд Морозов, Хохлов, Ба-рахоев, Васильев гэгшэд со-циализм мурсыондэ түрүүл-жэ ябанат.

П. ТЮРНЕВ.

ЗАЛУУ ҮЕТЭНЭЙ БЭЛЭГ, ЗАЛИРШАГУЙ ЗОРИГЖОЛ

ТАБИДУГААР ЖЭЛЭЙ зургаа наа һаа барагдала байгаа һан. Аймагай түб Бэшүүр төс-хондо хүдөө ажамын залуу хү-дэлмэрилгэндэй зүблөөн болобо. Тэндэ Агуухэ Октябрийн рево-люциин 50 жэлэй ойн хүндэ-лэлдэ абанан социализм уял-гануудай дүүргэлтэ, залуу үетэнэй энэ тэмээлдэ оруулха хубита ту-хай эхэ хөөрлөдөөн болоо һэн. Тээд аймагай залуушуудай, ком-сомолнуудай үмэнэ үшөөл эхэ «Зорилганууд пиндхэбэрэ хүлээ-жэ байгаа ха юм.

«Бидэ, хүдөө ажамын залуу хүдэлмэрилгэндэй аймагай нэгэ-гэдхи зүблөөндэ хабаадагшад, Агуухэ Октябрийн ойн баярай һайндоры ажалдай шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтахэ гэжэ үгөө үгөөдөн... Аймагайнгаа бүхн комсомолнууды, залуу ба-сагад, хубууды Агуухэ Октяб-рийн ойн баярай хүндэллэдэ дэл-гэрэн мурсыондэ улам элбхн-тэйгээр оролсожо, бүхн хүсэ шадалаа, залуу наһанайгаа өлнө өһөдүнөө урдахн зорилго болон партиин хараалһан хэрэг бөөлүүлгэлэ зөрюулахы урлал-набди...» гэжэ тэрэ зүблөөч дээрэ абанан хандала дотор бэшгэ-дэн байгаа.

Тээд энэ хандала ямараар ай-магай залуушуудай ажабайдалаа, ажал худалмэридэ нүлөөлөө гээ-шэ, элбхи үсэхэнь хэр дэнэ гэжэ гээшэ гэнэн асуудал энэ тобогжэ гарана. Энэ үедэ үбнэ хүрлалдаа орохоор бэлдэжэ бай-һан, адууһа малай ашаг шэмьш дэлбэржэ байһан саг һааб хаа. Хабар тариан таряаланы һайн ургаса үгэхөөр шэнжэ үзэгдэн-хай. Нимэ сагта комсомол залуушуудай дунда социализм мурсыон эмхидхэлэ пиндхэхн нуури эзэлхэ ёһотой байгаа.

Тийгээжэ үбнэ хурлалга дээрэ хүдэлхэ комсомол, залуушуудай 48 звенэ эмхидхэлгээ һан. Тэндэ хамтадаа 2000 шахуу хүн энэ хүдэлмэридэ хабаадаа. Звенөө-нүүд хоорондын мурсыон үрэг-нөөр эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэрише үзэгдэсэ бай. Зөсэй эсэстэ эдэ звенонуд бүхн дээрэ 102 ман-ган центнер үбнэ сабшажа абаа, 7,6 мянган центнер ханга намаа-рай мунур суглуулаа, 44,9 ман-ган тонно силос дараа. Эдэ хадаа имгтал залуушуудай хүсөөр бэлдэхэгдэн малай тэжээл.

Хэлгн совхозой 1-дэхн отде-ленин Григорий Баженовай зөв-

но энэ мурсыондэ эхинһэ һүүд хүрээр илажа, дамжуулын Улаан туг нэгшье алдангуй хү-дэлжэ гараа. Тус звенэ 1300 центнер эрхим шанартай үбнэ һүрилжэ, ажамыдаа тушаагаа юм. Эхэ хэмжээнэй эрхим шанартай үбнэ тэжээл бэлдэхэн звено-нууд аймаг мотор олон ааб лаа. Элдэ нэгэл жэмээгээр дүүргэе.

Үбнэ хурлалгын түлэг ажажа байтар ургаса хурлалга эхилшоо һэн. Энэ хүдэлмэридэ хабаадаха комсомол-залуушуудай 63 агре-гат эмхидхэгдэб. Эдэ агрегадуудай дилэнхи олонинг хэлэһэн үгдөө хүржэ, абанан улангаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ байна. Түүрү залуушуудай туй-лаһан амжалта ямарше бэрхэ механизаторнуудайхнаа дорто-ногүй. Жэшэнь, «Дружба» кол-хозой Очир Аюшеевай агрегат 4,3 мянган центнер тараа сохбо ха юм. Окни-Булагай совхозой Анатолий Шмелевой, «Победа» колхозой Василий Стржековой агрегадууд эрхим амжалта туй-лажа гараа.

Тараа шэрэхэ, орооһоной тоог дээрэ хүдэлхэ, гүрэндэ шэнэ үр-дэһи ороохо тушаала хүдэлмэ-ридэ эсүүгээдэн залуу хүдэл-мэриндэ, колхознууд анхангаа гайшагай солбоноор хүдэлөө гэжэнь. Тараа хурлалгы эмхи-тэйгээр дүүргэхын, гүрэндэ түсбэ-һөө галуур тараа худалдажа, 1967 онд үрнэ хүрэнгээ дүү-рэн хажа абамын тулалда айма-гууд хоорондо дэлгэрэн Бүхэ-россин мурсыондэ илаһанай тү-лөө манай аймагта РСФСР-эй Ми-нистрүүдэй Советэй, ВПС-С-эй дамжуулын Улаан туг 500 тү-хэрн мунган шантайгаар барюу-лагдан байна. Энэ амжалтада залуу үетэнэй оруулан хубита эхэ. Гансахан энэ баримта аймаг дотор мурсыонэй ямараар эмхи-хэгдэһи элитээр гэршэлнэ шуу.

Малша, залуушуулайны хэр-гэр үйлээ магтамаар юмэн олон гэжэнь. Аймаг дотор комсомол-залуушуудай һу һаалин 9 фермэ худална. Тэзнэр хоорондоо бу-лта мурсыонэ. Тэрэн дүн болзор соогоо гаргагдажа байдаг шуу. Мүнөөдөө «Дружба» колхозой Еланай һу һаалин фермэ тү-рүүлжэ яобна. Хэлгн совхозой һаалишан комсомол басаган Аля Носкова, Бэшүүрэй совхозой һа-лишан хубуун, комсомолэй га-шуун Мушко Цыбиков гэгшэдэ

эхилээд, ажаллаа суурһан шад заханаа абад бэл на.

Совет засагай 50 жэлэй хүндэллэдэ элбг баян ажаллэ-лэг бэлдэхэтээ хамта абанан комсомолнууд, үргэн олон үе-төн нингын ажабайдалаа хитэйгээр хабаадана. Манай магта революциноно, ажаллэ дайшалхы алдар солын ре-волюциноно, ажаллэ дайшанка клубай таһаг эмхид-хэгдээр хэлэн наа болобо. Таһагай гашүүдэй тоо 500 гэр-хай. ВЛКСМ-эй райкомой со-болон ажаллэ тугулануудай со-өөр аймагай түхүн мунгэй гуу-гуулагданхай. Тэрэ мунгэй С. Широких-Полянскийн нара

Гадна аймагай олонхи хүд-линуудта хизаар ороноо шама-ха, түхүн музейнууд эхилгээ-дэнэ. Граждан болон Зөсө ө-ноо хамгаалгын Агуухэ үбнэ үедэ, мун 1930 онд болон нодарган баяшуудай үмэнэ унаһан хүнүүдтэ зөрюудан на-гаран дурасхаалта хүсөөр бодоогдонхой. Эдэ үдэрнэ имгтал комсомолой анхарал байдаг шуу.

Залуу үетэннэ аха үбнэ үдлээр жэмээ дээрэ хүмүүн-гээшэ гэнэ үдхэлтэй үдхэлтэй Тиймбээ граждан болон орооноо хамгалгын дайнуудан наа эрхлэг сэрэгшадтай, хам-ажад ахи түрүүлэн байтуушадтай уулзалга эмхидхэгдэн на-шал һайн үрэ дүн харуула.

Тениной байгуулан комму-лой тогтоһоор 49 жэлэй һаа һайн хайрлэбэбид. Мүнөө мүнэ гэгээрэ Агуухэ Октябрийн революциин 50 жэлэй ойн бэл-дэрлэхэ, урда хөлөн худал-рингөө дунгыс совхозуудай Мун Тенин багшын түрүүн 100 жэлэй ойн эрхимээр та-гахэ, түсбэтэ табан жэлэй соёлы амжалтатайгаар түрүү-зорилгонууды тодорхойлоо тэ-тойдли. Манай Бэшүүрэй мун-молшууа, залуу үетэн мүнөө гэнэ далимэртэйгээр дэлгэрэн мурсыон улам үргэлжэлүлжэ, мурсыон бүрн далижуулаа энэ-го урда табина.

А. ПЕРФИЛЬЕВ, ВЛКСМ-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь.

Малай үблэжэлэ—мүнөөдэрэй шухала хүдэлмэри

НОЛОМОМОН—НАЙН ТЭЖЭЭЛ

Улаан-Удын аймагай Ивалгын туршалга-үйлдэринн ажахы-да ноломо гидролизно аргаар буйлуула, эһэмжэ, үнээдтэ, шак-хамал малда зэдрүүлдэ, һу, мяха эхээр абана.

Намарһаа эхилээд, хойто хабар, хүдэ ногооной гаратар үхэр ма-лаа, илангала үнээдэ уяндаа байгаага эдээгүүлжэ тон эхэ үбнэ тэжээл үхэрлэй болно. Гансахан үбнэ, элбхн, орооно таряанай зүйлөөр үблэжэлэн үе-дэ малые гүйсэд хангаһан бэр-хэлэй.

Тиймбээ һүүлэй жэлүүдтэ олоон колхоз, совхозууд фермэ, гүүртэ дээгүүрээ тухай тухээ-рэлгэнүүдэ тодохоо, ноломо гидролизно аргаар буйлуулаха, улаан тэрэнэ орооно талхантай зүйлэй холин эһээгээд, үнээдтэ эхээр эдүүдтэ болонхой.

Жэмээлхэдэ, үнэгэрэн үблэ-жэлэн үедэ манай Ивалгын тур-шалга-үйлдэринн ажахыда эбэр-тэ бою малын бүхн тэжээлэй 32 процентий бүдүүн тэжээл, тэрэ тоодо 12 процентий буйлуу-лагдан ноломо байгаа юм. Илангала шэмьшн, өбсөөй ноло-моон эхээр хэрэглэдэ.

байгша оной марын 2 болотор хэдээ юм. Түүрүн арбан үнээдэ таба-табар хоёр бүлэг болгожо илгада, тусгаар харууһанда байл-гажа эдээгүүлжэ эхилээ. Гидро-лизно аргаар буйлууһан ноломо эдүүдэхэ үнээдн тус тустай 515 килограмм шөгүүртэй, сүүдхээдэ 10,7 килограмм һу үгээдэ мал-нууд байгаа. Нүүгөөдэ, тиймэ тэ-жээл эдүүдэхэхэйгү бүлэг үнээд тус бүридэ 530 килограмм тата-даг, сүүдхын 10,8 килограмм һу гаралга байһан.

Түүрүүшн бүлэг үнээдтэ тус-хай рационной ёһоор, гидролизно аргаар буйлууһан, эһэһэн ноло-мо эдүүдэгдэ, харин нүүгөөдэ бөлөгтөн буйлуулагдаагүй, хуу-рай ноломоон үгтөө. Ойлоготой байхын тула энэ үнээдтэ тэжээ-лэй рационны харуула шухала болно. Түүрүүшн бүлэг үнээдтэ үдэрэй 4,5 килограмм үбнэ, 20 килограмм силос, 2,5 килограмм талхан, 20 килограмм гидролизно аргаар буйлууһан, эһэһэн ноло-моон эдүүдэгдэ. Эһэн бүхидөө 10,2 тэжээлэй единица болно, тэрэндэнь 957 грамм болборсо-нон протеин байгаа. Харин нүүгөө бүлэг үнээдтэ баһал тон тиймэ хэмжээнэй үбнэ, силос үгөөд, үнээд 4,1 килограмм талха таряанай зүйл, 2 килограмм хуурай ноломо гэхэ гү, али хамтада 9,9 тэжээлэй единица, 840 грамм болборсон протеинтэй хоол эдүүдэгдэ.

Нимэ хоёр ондоо гуримаар эдүүдүүлгэмэ байһан үнээдэй һу шэмэ ямар байгааб? Гидролизно аргаар буйлуула-дан, эһээгдэн ноломо эднэн үнээд тус бүридэ сүүдхын 12,5 килограмм һу гараа. Аотлан һүнэй килограмм бүхэндэ 0,76 тэжээлэй единица гаргагдаа. Тий-мэ тэжээл эдүүдтэ, орооно талха-най зүйлдэ горитой хуртоошы наа, нүүгөөд бүлэг үнээдн тус тустай сүүдхын 11,6 килограмм һу үгөө, тэрэндэнь килограмм бү-хэндэ 0,83 тэжээлэй единица гар-галгадаа. Нигээд өвөхдөө тү-рүүшн бүлэг үнээдэй һүнэ ба-га хэмжээнэй тэжээл гарһан.

тэрэн хямданы болоо. Ондоогоор хэлбэл, гидролизно аргаар буй-лууһан ноломо эдлжэ байһан табан үнээдтэ 10 хонго со хам-та 692,2 килограмм һу абтаха-дан, нүүгөөд габанһань 640,2 килограмм һу гараа.

Эһэн дээрнээ харахдаа, ноло-мо гидролизно аргаар буйлуу-лаа, удаан эһээжэ, тэрэнэ бусад тэжээлэй хоол үнээдтэ эдүүдэхэдэ, һу шэмэ аһала дээ-шлэнэ.

Ушарын юуб гэхэдэ, 2,4 кило-грамм хуурай ноломо хэрээд, тусхай гидролизно аргаар буй-луулаха, һүүдэнь 0,8 килограмм талха таряанай зүйлтэй холин болжэ эһээжэдэ, тэрэнэ улангала хамта 20 килограмм болно. Нигээжэ буйлуулаха болборсон протеин гэжэнь хуурай ноломоонийхөө һураггүй эхэ болохо үгэнэ. Тийгээ-жэнь үхэрүүд буйлуулаагүй хуурай ноломо ёһоор эдлжэ үгэ-дэггүй байгаа.

Хэмийшэ мэдээр ноломо гидролизно аргаар буйлуулаха, эһээжэдэ, мин хуурайгаар үгэ-һэндэ орходо ажамын горитой-шог юм ааб лаа. Тээд тэрэнэ буйлуулаха, бэлдэхэдэ хэгдэн бүхн гаргашы, тэжээлэйнь сэн-гыс оруулаһалд байхадэ, гидро-лизно аргаар буйлууһан 1 тон-но ноломоонй өрнөн үнэ сэн 7 түхэрн 45 мунгэтэ болно гэхэ гү, али центнерын 74 мунгэтэ болно. Энэ гаргашынь 46 про-центий талха таряанай, ноломо-онй сэн, тэрэ тоодо таряанай сэн—40 процент, тэрэннэ зөө-хэ, хэршэхэ, амһартада хөхө, гарха болон бүхн худалмэрин амалай түлөөһэн—43,1 процент болодог байна.

Саашань, гидролизно аргаар буйлуулаһан, эһээгдэн ноло-моонй өрнөн үнэ сэнгыс то-дорхойлол байхадэ, нимэ тэжээл эднэн үнээдэй һу шэмээ эһэнэ-лүүһиннэ харада ажака, эһэмнэй экономическа талаараа хэр ашагтай гэжэ шэнжэлжэ үзэе.

Ивалгын туршалгын ажахыда үүдэртэ малын ферман һааг-галгада байһан 120,9 үнээд үй-бнэ, силос, талха таряанай зүйл эдхнх

УРМАШУУЛГЫН АШАҮРЭ

д. совхозуудад үйлдвэрийн өсөлтэйгээр, урьдчилан тэдгээрийн өсөөр хүлээхээр, үйлдвэрийн өсөөр хүлээхээр, үйлдвэрийн өсөөр хүлээхээр...

Ажал хүдэлмэрийн үр дүн хэднээс хайнаар согсолж гаргаад, үнэ сан, гаргашыг наринаар тоолоод, харин хүдэлмэр хүн зонинг эхлээд урмашуулаагүй, амжалта, арьсбалалта хэсний туслоо бодото мөсөл эмхидхэхгүй наа, ажлын тоосонцоо муртэй үр гарахагүй.

Тиймчээ түүрүн совхозой дирекци, нарток, хүдэлмэрийн комитет нь хаалгаар нара, квартал бүрийн дүн гаргажа, түүрүүшүүн урмашуула хэмжээнүүдэ хараалхан байна. Жэсэнь, түүрү гараан фермэдэ дамжуулгын Улаан туг баруулжа, эрчим хаалшиад, малшадта мунган шан үгээдэг. Гансахан байшна оной түүрүүшүн хахадта түсөөнөө гадур нь эхээр хаанайнш туслоо түүрү хаалшиад, малшадта 4138 түхэринг нэмэлтэ түлөөнөн үгтөө юм. Совхозой түбэй хаалшин Ферманхид энэ үе соо 2606 түхэринг абаа гэхэ гү, али хаалшин, малшын бүхэн год түлөөнөөн гасаа тээ 130—140 түхэринг нэмэлтэ түлбэрийдэ хургоо бшуу.

Ажлын тоосон—амжалтын түлхүүр

Хүн зонинг зүбөө урмашуулахаар ашаар совхозоо бүншье эхэ хаагдаа, тэрэнэйн өршүн үнэ саншье нилээд хямдаруулаага гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэлэй үгэрлэн 9 хардаа 14,2 мянган центнерэй өршөөд 17,1 мянга шахуу центнер хүн абтаа. Совхозой гүрэндэ хү худалдаха юуэ харин түсөөн амжалтатайгаар дүүргээдэг. Абтаан центнер хүнэй өршүн үнэ сан 18 түхэрингэ болоо гэхэ гү, али түсөөр хараалагданнаа 1 түхэринг үлүүтэй хямаа болоо.

литр нь абаа гэхэ гү, али үнэн бүрийнөө 1700—1800 гаран килограмм нь хаанхай.

— Хүн бүхэн хамтын зоринг ганахын, эзэн ёшоор хандахын туслоо оролдоно. Мүнөө энэ тэндэ халдашаан эзгүй зэмсэг зэрэ, хүнэг амхарта, тарга, шарга гэхэ мэтые харахагүйт. Юумэ бүхэн эмхитэй, гуримтай болоо. Байнхан үбшэ тэжээлээ гамнаха, хэрэгтэй хэрэггүй газарта трактор, машина ябууула ушар үгы болоо.— гэжэ фермын лагшанухар Сибленов хөөрнэ.

Этэ бүгэдын ашаар энэ алдэб ажалай гаргашаа түсөөр хараалагданнаа 14,6 мянган түхэринг багаар гаргагдаа. Алмалта арьсбалалта эхээр хэжэ, хүнэй өршүн үнэ саншье хямдаруулаад, үлүү гарсаан хүнгэ зөөрингөө 40 процентие хаалшиад, малшад өөшдөө хублажа абана.

Совхозой ажлын тоосонцоо өршөн, коммунит Д. Х. Далановой хүтэлбэрийдэг гахайн фермынэ байн үрэ дүн туйланхай. Жэлэй үгэрлэн 9 хардаа томо эхэ гахай бүрийнөө 9 поршоонхо түлүүрээ. Гахайн нэгнүүрнэ нэмэлтэй центнер бүхэндэ 10,2 тэжээлэй еднийнчн өршөөд 8 тэжээлэй еднийнчн хэмжээнэй тэжээл гарсаан байна. Гахайн мяхана центнерэй өршүн үнэ сан 116 түхэрингэй өршөөд 92 шахуу түхэрингэ болоо юм. Гадна энэ фермэдэ ажалтайн бүхы гол гаргашыг 16,3 мянган түхэрингөөр хямдархан. Тинхэдэ 1965 ондо тус фермэдэ гахайн мяхана центнерэй өршүн үнэ сан 131 түхэрингэ байнхан наа, нэгондэ тэрэн—98 түхэринг бага үлүүтэй болоо хан.

Эдэ хоолой зүйл үйлдвэрлэхэ болон ажалай бусад түсэб, дааринга үлүүлэн дүүргэлтэй түлөө нэмэлтэ түлөөнөн, шан эхээр үгтэнэ, үгтэхэ ёшотойнш. Тээд энэзонэйн ажалай түлөөнэй лимит дотор түүрүн хараалагдгагүй байнхан дээрнээ совхоз үйлдвэрийн түсэб эхээр үлүүлэн дүүргэхэ бүрээ ажалай түлөөнэй мунгэ зөөри эхээр гаргашаха бааттай болоо. Тэрэнээ удамжалан, өсөөтэе ажалын үйлдвэрийн гаргаша эхэ боложо, продукция өршүн үнэ сан дээрээ боложо гарана ха юм. Тиймчээ түсэбэлгын организацшүүд энэзоние хараала абалсажа, колхоз, совхозуудта жэлэй түсэб табихагдаа, ажалай нэмэлтэ түлөөнэй хэрэгтэйгээ мунгэ зөөрин гаргашын лимит дотор оруулалсахада болохо байгаа гэжэ хамгаалана.

С. ЖАНЧИПОВ, Саяанай совхозой главно экономист. Түнхэнэй аймаг.

ЛЕНИНСКЭ КОМСОМОЛОМ ШАНДА ХҮРТЭГШЭД

1. Киноактёр А. Баталов. 2. Дуушан Д. Гнатюк. 3. Скрипач В. Третьяков. 4. Поэт О. Сулейменов.

Совет засагай 50 жэлэй ойдо

ТААНАРТАЙ ХАМТА НАЙРЛАНАБДИ

1936 оной зун Советска Союзда анха түрүүшнхөө аяншалжа эрээ нэгэ. Нэгэтэ Москвагай үйлсэдэ нэгэ залуу хүнтэй, студенттэй уулзажа, хөөрлөө бэсэб. Тэрэм инженер болохын тула бурахаа Россия Федерацин холын районхоо ершэн байгаа. Англи хэлээр аялаа найн дугаргад байшоо. Тэрэнэй хүдэлмэри тухай хөөрлөө нэмдэ. Граждан дайнай ба интервенцин хүндэ хүшэр жэлүүд тухай, гэр бүлэ тухайгаа, урдань хайшаан гэжэ хоолойгоо тэжээдэг байнхан тухайгаа, мүн бусадые асуудлуудуудар хөөрөө нэмдэ. «Тэрэ хэсүү бэрхэ шээлтэй сага зарим хүнүүд этигэл найдабарна алдаад, хуушаарааши багшаа наамнай дээрэ бэшэ наа гү даа гэжэ наанад болоогүй хэн гү?» гэжэ асууба.

«Энэ хадаа манай орон ха юм. Ойлогонгүй аалта?» гэжэ хэлээд, гайхангаар нам тээшэ хараа хэн. Энэ залуу хүн шэнэ Совет ороной хүндэ мэтээр минн сэдхэлдэ ходоодоо нагагдажа ябадаг. Англида болохон сууганууд дээрэ тэрэ студент тухай оло дахин хөөрлөн байхаб. Түүрүүшн социализм өршүнэ үгы хэхэдн гэгэн найдабарнаа хахасалдаггүй хархис капитализм оронүүдэй урдаха асаргүүсэн бодож, нилээд олон бэрхшээлүүдэ дабаад, социализм байгуулаа амжаан совет хүнүүд намда, мүн бусад олон хүнүүдтэ эхэ юмэ ойлуулаа. Эдэнэр өөндөг, өөндөгнөө ури бөөрөгтэ ерээдүйн найн найхан байдал байгуулжа байнабди гэжэ мэдээг байгаа. Тиймдэ умарнаа «Энэ хадаа манай Эхэ орон ха юм!» гэжэ омогорхон хэлээдэг.

Үнгэрэгшн дэлхэйн дайнай шаруун хатуу жэлүүдтэ, баруун оронүүдэй экспертэр гэдэгүүдэй нацие арминууд илхэ гэжэ абаарладаг байхаданшье, совет зон асарэй эсөөтэ илхэл байха гэжэ мэдээг хэмэ. Эдэнэр тунхарихагүй гэжэ мэдээг байгаа. Нацистуудай эзэмдэн газарта партизан отрядүүдэ аминдэхэл гэгэн уржа эдэнэр олоороо дэмжэх гэжэ мэдээг хэмэ. Ара тала руу абаашагданан промышленна предриятинууд шухала бүхы үнмээр армия хангажа шадаха гэжэ эгнээг байгаа.

Дайнай дүүрлөн хойно хани барисаанай түрүүшн делегация орожо, 1946 ондо Ангилнаа Советска Союз дахин ершэн байгаа. Намна бута сохюулжа, даар дархш шүүшэ шохой болошонго гөрөөдүүнэ хараа бэсэб. Ленинградтай бөлхдэ тухай выставка харахадаа, совет зоний нугарнагүй зорингыг ямаршье бэрхшээл дабажа шадаха гэжэ ойглон байсаа хэмэ. Сталинградтай али зэргээр хандаргагданы хараа хэмэ, тинхэдэ энэ гөрөдө англичинхидэй бөлгөлөн арсалайнай зүрхтэй нэлэе баряад яаба бэсэб.

Энэ эхэ эбдэрл хандаралаа хэрэгтэ бодохын тула Советска Союзда 25 жэлнээ бага бэшэ сар хэрэгтэй гэжэ намда этигүүлхые баруун тээхи дипломадууд Москвадо мүүшдэтэл гингүүлэн Эдлин тоонто Буриадаа Эрхэ бэшэл дурдагшаб. Эльгэ зүрхэнэй дундаһаа Эшэгш дуугаар магтагшаб. Уррэй толоор угтуулан, үбгөн Ходын юрөөнөн Улы хэсэгтэй дээжэ үнэр зондоо олгохон, Алтан бороо оруулаха гэжэ Жамса Тумуновай хүсээн Арюун эрмэлзлээ нэгжэе жаргалай тула болгохон Мүнгэн Саяан залаатай, Мүрэн Буриадаа магтагшаб, Арахан Буриадаа магтагшаб, Харахан зүрхөөрөө абтагшаб.

Байгал далайн долгншуу алдар омог жөгүүртэй, Балжин шугын жэмэсшуу анхил улаан дэнзэтэй, Сагад бэрээдэйн шарайда амгалан нэгтэеэн шэнжэтэй, Баян дэлгэр нотогтаал арюун сэдхэл тэмдэгтэй, Аха дүү Буриадаа Аянтын хурхыс дурдагшаб, Дууша хубүүдэйн эрхэдэ, Дулаан сэдхэлээр угтагшаб, Абын мунган хэтын бама улаан галаарнь, Агсал хүнгэн дүрөөгшын, —уран угалза хэзэгэрнь Алдар халюун моридонь хуумаан хоёр шэхээрнь Ара Дунгыгаа магтаан дуран хурсан хоолойгоорнь, Эжэл бурлад нүхэдөө Энэл гэжэ танигшаб, Улаан-Удын дуулимда Уулзан хүчин ябагшаб.

Гордон ШАФФЕР, Англин публицист. (АПН). Лондон.

КАДРНУДАЙ БУРАЛСАЛ ТУХАЙ

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

республикын хүдөө ажлын хэргэдэ, хонинд, мал адууны механизаторууд, таяага, үхэрлэгчид, колхоз, совхозуудай бусад хэргэдэ дагалдан гаран мянган хүн ажал-хүдэлмэри хэргэдэ хүдөө ажлын хэргэдэ парти, правдивнай анхарал оролдогтоо нэ кадрнуудыг хургаха, хүдээ таллар шухала хэмжээг хараалхан. Энэний хэмдэ, колхозууд, совхозуудта эрчим туйлагууд хэрэгтэй байна х юм. Мүнөө сага таяага хурга техника, зөмсөгчид хурга механикатор зэргэтэй. Малшадай хүдэлмэри хароогдолотой. Мал ажлын үндсээр эрхлэгчид хурга, эрдэм бургалтай ферма, отарануудта хүдээхэ х юм.

Тансахан мүнөө жэлдэ арба гараманган хүн бургалсада хабаадана. 537 хүтэлбэрихы туншалтан, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд Буриадай хүдөө ажлын институтта, кадрнуудай мэргэжэл дээшлүүлэхэ хургуулида хурга байна. Гадна механикаторуудай бүгэдын бургалсада, агрозоотехническэ кружокуудта долоо мянган хүн бургалсаа.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрихы дунда шатын кадрнууд, мүн экономистууд бургалсада халадуулагдаа. Экономист шухала семинаруудта хамта 2370 хүн бургалсаан байна. Илангала кадрнуудай бургалсал Зедин, Хорин, Мухар-Шэбэрэй, Башүүрэй, Түнхэнэй аймагуудта байнаар эмхидхэгдэбэ. Энэ жэлдэ шынтин бургалсада кукурузамал, свеклоно ургуулашад, хартааба, ошон таргашад, луговодууд, хаалшиад, хонинд болон бусад малшад олоороо хабаадлашаан байха юм.

Ажалнадай дунда, хүтэлбэрихы кадрнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргөөр ябуулхад, тэднээр гансахан мэргэжэл шадабарна дээшлүүлэхэ бэшэ, мүн хүдэлмэрингөө бүтээсые эхэдхэнэ, наудан заабаринуудые ажалдаа үргөөр нэбтэрүүлжэ, ажлынгаа халбаринэ олзотойгоор эрхилэхэ арга олгоно.

Кадрнуудай дунда бургалсал эмхидхэхэдэ, ажал хүдэлмэрид ямарраар нүгөөлнөб? Энээн тушаа нэгжэ хэлэхээр. Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай механизаторнууд бургалсада хабааджа, хүдөө ажлын үргөөр хэрэгтэй кадрнуудыг хургалсада, хурга, ошон таргашад, луговодууд, хаалшиад, хонинд болон бусад малшад олоороо хабаадлашаан байха юм.

Тамалнуудые, илангала кукуруза, хартааба, ошон гэхэ мэте ургамалуудай агротехникатай байса танилсаа. Тиймчээ ургаса эхээр абана. Жэсээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай Саяанай совхозой нүхэр П. Ж. Аюшеевэй жэлдэ зөөнө 160 гектарта кукуруза тариад, тэндэһэ 500 центнер хүрэхээр ноогон энэ набиана хуряана. Энэ ажахида агротехническэ кружок байн. Кукурузамал тэрэнэд бургалсахада газара зүбөөр элдүүлхэ, минеральна үтэгжүүдэ яажэ хэрэглэхэ тухай заалгана. Нүхэр Аюшеевэй даадаг зөөнөг шээтэ найнаар ажалладаг хэн сулагдаа, КПСС-эй райком энэ зөөнөгэй хэрэгтэ түрүү дүй дүршээтэй хургуули эмхидхэн байха юм.

Саахарай свеклын багн ургаса абалгаар Башүүрэй аймагай XXI партсездын нэрэмжэтэ колхозой свеклонон нүхэр В. М. Павлов суурхана. Энэ жэлдэ 150 гектар дээрээ хамта 20 мянган центнер свеклоно гэхэ гү, али га бүрийн 125 центнер ургаса хуряагдан байна. Тус зөөнөгэй гшүүд агротехническэ бургалсада яажа, свеклоно ургуулаха агротехниктэй гүнзгийгоор танилсаан байна. Нүхэр Павлов нэгэлхи классай тракторист, найнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Ленинэй орденээр шагнагданан, СССР-эй Верховно Советэй депутат юм. Тинхэдэ нүүдэй хоёр-гурван жэлэй туршида үбшэ ноогоной багн ургаса абадаг луговодууд олоороо. Мүнөө жэлдэ зуу гаран луговод даадаг сабыланганга гектар бүрийнөө 20 гаран центнер үбшэ хуряанан байна.

Мал ажалын талы харабал, балал нямэ. Малшадай дунда эмхидхэнэн зоотехническэ кружокуудта табя мянгад хүн бургалсажа, мэргэжэл дээшлүүлэн байгаа. Тийгээ гэдэнэр ажал хүдэлмэринөө түрүү аргануудые үргөөр хэрэглэжэ буралан, шадабаритай болохон байна.

жэлдэ дээшлүүлэн байгаа. Тийгээ гэдэнэр ажал хүдэлмэринөө түрүү аргануудые үргөөр хэрэглэжэ буралан, шадабаритай болохон байна.

Малай фермые дагшанар, тарян ажалай бригадын бригадирууд хүдөө ажлын институт болон техникумдэ зоочноор бургалсадаг. Гансахан энэ жэлдэ 174 хүн хүдөө ажлын хэргэдэ ба дунда мэргэжэлтэй болохон. Энэнийнэ гадна 40 хүн колхоз, совхозуудта хүтэлбэрихы кадрнуудые хургаха хүдөө ажлын техникум дүүргэбэ. Мүнөө тэндэ 110 хүн хурана.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажлын кадрнуудай бургалсада зарим дутагдалнууд бии. Хүтэлбэрихы уялга даажиха байна. Хүтэлбэрихтэй ямаршье туншалда байгаа наа, табан жэл болоод лэ хүдөө ажлын институтта гү, али тусгаар хургуулида мэргэжэл дээшлүүлэхэ байха ёшотой юм. Тээд совхозуудай директорнууд, колхозуудай түрүүлэгшнэр, отделиннуудые эрхлэгшнэй, бригадируудай, фермые дагшан энэ бургалсада хабаадуулагданагүй. Энэ жэлдэ колхоз, совхозуудай 620 отделиннэ эрхлэгшнэй, бригадируудай оройдот 87-ниннэй бургалсада оронхой. Мүн колхозуудай шаггалтын коммиссин түрүүлэгшнэрнээ үсөөншын хурана. Кадрнуудые хургаха талаар илангала Хянгын, Ирүүнэй аймагуудта бага хүдэлмэри ябуулагдана.

Гадна малай ферма дээрэ хүдээдэг механизаторуудые, искусствентэй аргаар мал үржүүлдэг техникумдые олоорь бэлтэхэ аргагүй байнабди. Энэнтэ саашада анхарха ёшотойбди. Механизаторууд хадаа гансахан профессионально-техническэ училищинуудта бэлтхэгдэдэг. Тээд колхоз, совхозууд олон хүншье тэрэндэ хургаха аргатай байгаа, сар соонь элбгээдэггүй байна. Мүнөө үедэ Сэлэнгын, Ирүүнэй, Баргажаанай аймагуудта, Улаан-Удын аймагай зарим ажлын хургуудта механизаторнууд үсөөдэг гэшэ. Энэ аймагуудай ажлынхууд дунда хургуулин дүүргэнэн залуушуулай зүгһөө училищидэ элбгэхэ гэгэн захилагаа дүүргэнэгүй.

1968 ондо нямэ хэмжээнүүд хараалагдана гэбэл: колхоз, совхозуудай 635 хүтэлбэрихы кадрнууд, мэргэжэлтэд хүдөө ажлын институтта, мүн мэргэжэл дээшлүүлэхэ хургуулида хургаха болоно. Түгээрэй хажуугаар дүрбэ мянга гаран хүн нинтын бургалсада ябаха, табя мянган механизаторнууд агро-техническэ бургалсада хабааджа байна. Дунда шатын кадрнууд экономическэ семинаруудта хургаха юм. Эрэхэ жэлдэ республика доторнай наудан болон түрүү дүй дүршээтэй хургуули бургалсада хүдөө ажлын тусгалтын станцида эмхидхэхээр хараалагдана.

Эрэхэ жэлэй бургалсалы эмхитэйгээр үнгэрэхын тулада Хүдөө ажлын министрствын зүгһөө тусхай хэмжээн абтаха байха. Тийгээшье наа, энэ шухала хэрэгтэ ажлынхуудай хүтэлбэригдэхэ, аймагуудай үйлдвэрийн управленинүүд бүхы кадрнуудые бургалсада хабаадуулалсаны тулада туйлаалсаха зэргэтэй.

Н. ДОМЫШЕВ, Буриадай АССР-эй Хүдөө ажлын министрствын кадрнуудые бэлдэхэ таһагай начальник.

жэлдэ дээшлүүлэн байгаа. Тийгээ гэдэнэр ажал хүдэлмэринөө түрүү аргануудые үргөөр хэрэглэжэ буралан, шадабаритай болохон байна.

Малай фермые дагшанар, тарян ажалай бригадын бригадирууд хүдөө ажлын институт болон техникумдэ зоочноор бургалсадаг. Гансахан энэ жэлдэ 174 хүн хүдөө ажлын хэргэдэ ба дунда мэргэжэлтэй болохон. Энэнийнэ гадна 40 хүн колхоз, совхозуудта хүтэлбэрихы кадрнуудые хургаха хүдөө ажлын техникум дүүргэбэ. Мүнөө тэндэ 110 хүн хурана.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажлын кадрнуудай бургалсада зарим дутагдалнууд бии. Хүтэлбэрихы уялга даажиха байна. Хүтэлбэрихтэй ямаршье туншалда байгаа наа, табан жэл болоод лэ хүдөө ажлын институтта гү, али тусгаар хургуулида мэргэжэл дээшлүүлэхэ байха ёшотой юм. Тээд совхозуудай директорнууд, колхозуудай түрүүлэгшнэр, отделиннуудые эрхлэгшнэй, бригадируудай, фермые дагшан энэ бургалсада хабаадуулагданагүй. Энэ жэлдэ колхоз, совхозуудай 620 отделиннэ эрхлэгшнэй, бригадируудай оройдот 87-ниннэй бургалсада оронхой. Мүн колхозуудай шаггалтын коммиссин түрүүлэгшнэрнээ үсөөншын хурана. Кадрнуудые хургаха талаар илангала Хянгын, Ирүүнэй аймагуудта бага хүдэлмэри ябуулагдана.

Гадна малай ферма дээрэ хүдээдэг механизаторуудые, искусствентэй аргаар мал үржүүлдэг техникумдые олоорь бэлтэхэ аргагүй байнабди. Энэнтэ саашада анхарха ёшотойбди. Механизаторууд хадаа гансахан профессионально-техническэ училищинуудта бэлтхэгдэдэг. Тээд колхоз, совхозууд олон хүншье тэрэндэ хургаха аргатай байгаа, сар соонь элбгээдэггүй байна. Мүнөө үедэ Сэлэнгын, Ирүүнэй, Баргажаанай аймагуудта, Улаан-Удын аймагай зарим ажлын хургуудта механизаторнууд үсөөдэг гэшэ. Энэ аймагуудай ажлынхууд дунда хургуулин дүүргэнэн залуушуулай зүгһөө училищидэ элбгэхэ гэгэн захилагаа дүүргэнэгүй.

1968 ондо нямэ хэмжээнүүд хараалагдана гэбэл: колхоз, совхозуудай 635 хүтэлбэрихы кадрнууд, мэргэжэлтэд хүдөө ажлын институтта, мүн мэргэжэл дээшлүүлэхэ хургуулида хургаха болоно. Түгээрэй хажуугаар дүрбэ мянга гаран хүн нинтын бургалсада ябаха, табя мянган механизаторнууд агро-техническэ бургалсада хабааджа байна. Дунда шатын кадрнууд экономическэ семинаруудта хургаха юм. Эрэхэ жэлдэ республика доторнай наудан болон түрүү дүй дүршээтэй хургуули бургалсада хүдөө ажлын тусгалтын станцида эмхидхэхээр хараалагдана.

Эрэхэ жэлэй бургалсалы эмхитэйгээр үнгэрэхын тулада Хүдөө ажлын министрствын зүгһөө тусхай хэмжээн абтаха байха. Тийгээшье наа, энэ шухала хэрэгтэ ажлынхуудай хүтэлбэригдэхэ, аймагуудай үйлдвэрийн управленинүүд бүхы кадрнуудые бургалсада хабаадуулалсаны тулада туйлаалсаха зэргэтэй.

Н. ДОМЫШЕВ, Буриадай АССР-эй Хүдөө ажлын министрствын кадрнуудые бэлдэхэ таһагай начальник.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ҮДЭШЭ

Уржа Октябрийн 50 жэлэй дундаалда зоруулагданан зохиолёй үдэшэ найхан Буриад багшанарай институтта үргээдэбэ.

Уран зохиолёй үдэшын түгээхэдэ хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. А. Абрамов В. Маяковскийн «Ехэл байн» гэжэ сууга пэмэһээ хэлэгүүдые, мүн С. Есенинэй шүлэгүүдые уншажа, суугагашадые байсуулаа. В. А. Абрамов оролой суугаа поэт С. Есенинэй шүлэгүүдэй бүхы согсолборинэ болон бэшнше зохиолнуудые сээжээр мэдээлэ юм.

Ш. СУРЭНЖАВ, Монголой поэт

БУРЯД ОРОН ТУХАЙ ДУУН

Тойрбошо оройтой Саяанай мүндын сагаан зуйлгаар, Толн сэнхир байгалийн мүүшэ татаһан долгёр, Нахис хотос бохорой зүрхэ уяруулма хатаргаар, Намиллаа залаата малгайн зүүдэн улаан туяагаар Анда Буриад нүхэдөө Амархан танижа шадагшаб. Шэн сэдхэхэлэй үгөөр Сэнгэн яряжа ябагшаб. Сэлэнгэ, Онон голнуудай энгэр дулаан шугыгаар, Сэнгэн баясан ябаһан эхэ эсэгын нотагвар, Улаан хүрн баабгайн эшээ ханһан аншаанар, Удаан жэлэй жаргал байлдажа олоһон алдараарнь Уулын ангыэ эмээллээн

Унаган Буриадаа танигшаб. Уушхаржа сүхэржэ үзөөгүй Ууган зурхын шагнагшаб. Саран дугы хадуураар найгаа үбшэ шэрбээн, Сайхан хоолойн аялгаар Намарай хүнийн урлалһан, Барха найрай түлэгтэ айлшан хоолой доволуулан, Һалаа харахан гээгээтэй арюухан басагада дуулуулан Буурал сагаан Буриадаа Бултанай дундаһаа танигшаб. Байгаа зүрхэнэй оёроһоо Баарай үгөөр хандагшаб. Ноёрһоо һэрийн талынгаа амар тайган элгэн дээр Номгон далайн долгншуу алтан тарья найгуулан, Хотогоор хотогор дайдынгаа Хоншуу ногоон зүрхэн дээр Хонин сагаан хүргөө

одо мүүшдэтэл гингүүлэн Эдлин тоонто Буриадаа Эрхэ бэшэл дурдагшаб. Эльгэ зүрхэнэй дундаһаа Эшэгш дуугаар магтагшаб. Уррэй толоор угтуулан, үбгөн Ходын юрөөнөн Улы хэсэгтэй дээжэ үнэр зондоо олгохон, Алтан бороо оруулаха гэжэ Жамса Тумуновай хүсээн Арюун эрмэлзлээ нэгжэе жаргалай тула болгохон Мүнгэн Саяан залаатай, Мүрэн Буриадаа магтагшаб, Арахан Буриадаа магтагшаб, Харахан зүрхөөрөө абтагшаб.

Басагад бэрээдэйн шарайда амгалан нэгтэеэн шэнжэтэй, Баян дэлгэр нотогтаал арюун сэдхэл тэмдэгтэй, Аха дүү Буриадаа Аянтын хурхыс дурдагшаб, Дууша хубүүдэйн эрхэдэ, Дулаан сэдхэлээр угтагшаб, Абын мунган хэтын бама улаан галаарнь, Агсал хүнгэн дүрөөгшын, —уран угалза хэзэгэрнь Алдар халюун моридонь хуумаан хоёр шэхээрнь Ара Дунгыгаа магтаан дуран хурсан хоолойгоорнь, Эжэл бурлад нүхэдөө Энэл гэжэ танигшаб, Улаан-Удын дуулимда Уулзан хүчин ябагшаб.

УШАРБАЙ-ЮРЫН НЮТАГ

ХҮНДЭТЭ УНШАГНА! Могойтын станицаа хойно гараад, түмөр харгы зүбин олонхон үргэн дарам шөсө харгыгаар дээшээ үгсэхэдөө, Гэвэгээ, Сагаан, Хүлөө, Бузата, Шанаата гэх мэтэн хур уай бүрийд нэрэгт үгсэх эхэ хүнд шотагудын үгсэргэн гарахат. Эдэ нутагтаагуудын хата уула бурхонлан хойн мэл, цэцэг хэ талд тархалан цэцэгтэйгээ заабал төрсөлдөхө. Уданиггүй урдтайн эхэ «Коммунизм» гэжн алд томо үзэгүүдээр бинилэн төбөдлөхон гарнаг танине утхха. Нигэжэ та Шэтын областын суута колхозуудай нэгэн болохо «Коммунизм» колхозой түб хото—Ушарбай хүрэгжэ ерөөг гэжнэг.

Ийн түүрдэн хэдэн олон тудамда болодо олонхон, шифер хушалттай ялагар сагаан шугуун гэрүүд, төсхон сохи бартам эхэ барилгунууд танине бага зэрэг тайхуулаха байха. Тийш-шөгүүдэй лалх! Ушарбай төрхондо орон сууу урдангаатнай мүнөө үрэн соёлтой байн хүүхэ тэнгэри байлал гэжэ өдөр дуулин үздэгдэхэ. Энэ уужам харуул ордон соо нутагайтын залуунууд холвор зугаа, хатар наада хэжэ сэнгидэ байха. Ийм-рүүгү гой байхан соёлтой байшан Агын округ соо оройдот хойрхон гэжэ тэмдэглэе.

Ордоной хажууды өөрөөнөө хэланине бага бнээ хойр табыр шугуун гэр дорлохонтой юм. Энэ хата манай колхозой эхиргэнэйгээр газар-голхойг ирвэлгээн конторо гээдээ. Зүүгөөр элдэгдэ айлдда, энэ томо байнгамий бүхэл үдэрөө жөн байлай хоолон үндэснэ айлдгайгаа. Тээд нутагайтын махалд, ажалдан димэ байлгын, гайхалгайгуй. Юуб гэжээтэ, колхозойн хуудо ажалхан мэр-гэжээтэ—бригадинууд, түүрүүлгэн түүрүүтэй үгсөөнэй харихилдээ хэлэи орой бодотгор холон хойнод, махалд хуудуурээ ажалат хэ юм. Гансал хар улагуугуур, үдэнэ харанхыгтар харуул өгөөр каондөгүүдээ сулгаржа, улавог-ройнгоо түсөө

табиха ба бөнөшье шухала асуудал-нуудыг шиндэхэ ааб даа. Төсхон соогуур адгалтан хараалттай, тээ зүүн араар зүгөөрүүгэй эхэ-хон газар эзэлнэн манган томо МТМ байха. Тэрэнише бага зарган завод-шье гээд нэрлэгдэжэ нээ хамаагүй хан даа. Зөсөөн өрөхөд, заводой томо гэжнэн шөх шонги—олон талд-агад, тэдэн соогуурин элдэбэн тех-ника, ойлгодо стансууд, дүүрэн, За-набарилгада оройн трактор, машин-танууд МТМ-тай хансаа сооёвоо за-водноо мэна гараангал боллод, үр-гэн поинтууд рүүсгаа урилган олонго-ха юм. Тээд элдэмэй өөндөөн тэм-хэнүүд болошотогүй ааб даа. МТМ соомнай эрхэдээ эмгэн, долгобортог донтой болонхон механикаторууд ху-дэлэи гээдээ. Тэдэнэй тоодо хар-уул дархан гаргалтан хуурун Шай-Жадамэн, Дорлоо Дугарон гэгшэд ба-нанше өрөөнөө хуунга оруулжаа байха. Эгээд нима зонгуудай аша ту-бар манай колхоз мүнөө жэл түрэн-дэ тариа тушаалгаар хараалагдахан түрөөнөө түрө дахин ехэ алтан шар-гал оройн худалданан юм. Эндэ нута-гайнгаа суута комбайнерууд Валдан Барзоров, Данишима Дорзиев, Валдинер Пуневков гэснэдээ кол-хозойнгой омогорхол гээд дуртган-гүй аргагүй. Эдэ нухалтай үдэр бү-хэндэ түсөөнө үлдэсэн дүүрэгжэ ба-даг байлаа.

Салгын харахаданмай, нутагай үшөөрмэг, хүүдэйг аялн, шидэ хургуули гэхэ мэтинүүд тухай үхэл-лэн хавраха болоо наа, сэнгиде, саарһанише ехэ хэрэгтэй юм боло. Тийм-хээ төбөлхон хэлдэгдэ, ялмал даа миний нутаг—шье Ушарбай, Шинэ Ушарбай...

Зүүгөөр би үнөө хуунан Ушарбай биш гон гэжэ мэдэхэ. Ойро зураг бидон анхын талдэ мэна Иванан байрхан, омогорхой төлөгжө байша соёлтой байн. МТМ, нима хургуу-ли гэхэ мэтинүүд «мартагал» үздэгүү. Оройндоо хургаараа да-ржаа төлөөмөр, өгөөр наран хоёр-гам хайрагуй шабадууд...

жа үмхн хара болошон да-раанса хушалттай үсөөхон модон гэрүүд, тэдэи шэнээн орбогхон бөөи гэрүүд минн мэдэхэн Ушар-байн центр гэжэ байдаг хон. Би өөрөө мүнөөшье багад хори гаража мэна бээб даа. Харин намнаа аха-мад зон, «Коммунизм» колхозой үн-дэхэ хуури тайлганад, арба гаран жэл колхозой түрүүлгэн явахал Ба-зар Гармаевич Санжиев ба РСФСР-эй гаубата зоотехник-селекционер Ба-лаш-Сада Цыбирович Цыбиков гэг-шэд арба-хорин үрхэтэ айлаа байха мүнөө байнга Ушарбайн центриг хуурида нохой сохио модонше ха-раагүй байганаа наанад ёһотой.

Тээд мүнөөнэймай үе сэг нима болонн бинүү. Нима бага сэг со-нима түрэгөөр түрөөн нутагайнгаа бажажаа, налбаржа байнша харад-бажаагүй ахабай. Ганса мининше нутаг бнээ, харин бүхэ Совет ором-най баатар томо ахсааар, бардам эхэ амжалтатайгаар агуу табин жэл-ийн-дэ үндэр дабаа гаталан явнша ха юм. Тийм-хээ үргэн уужам Эхэ оро-гоной арад түмэнэй сээжэ зүрхэн ба-наг бар жаргалаар дэлбэрэн бай-ханшэ дажаагүйтэй.

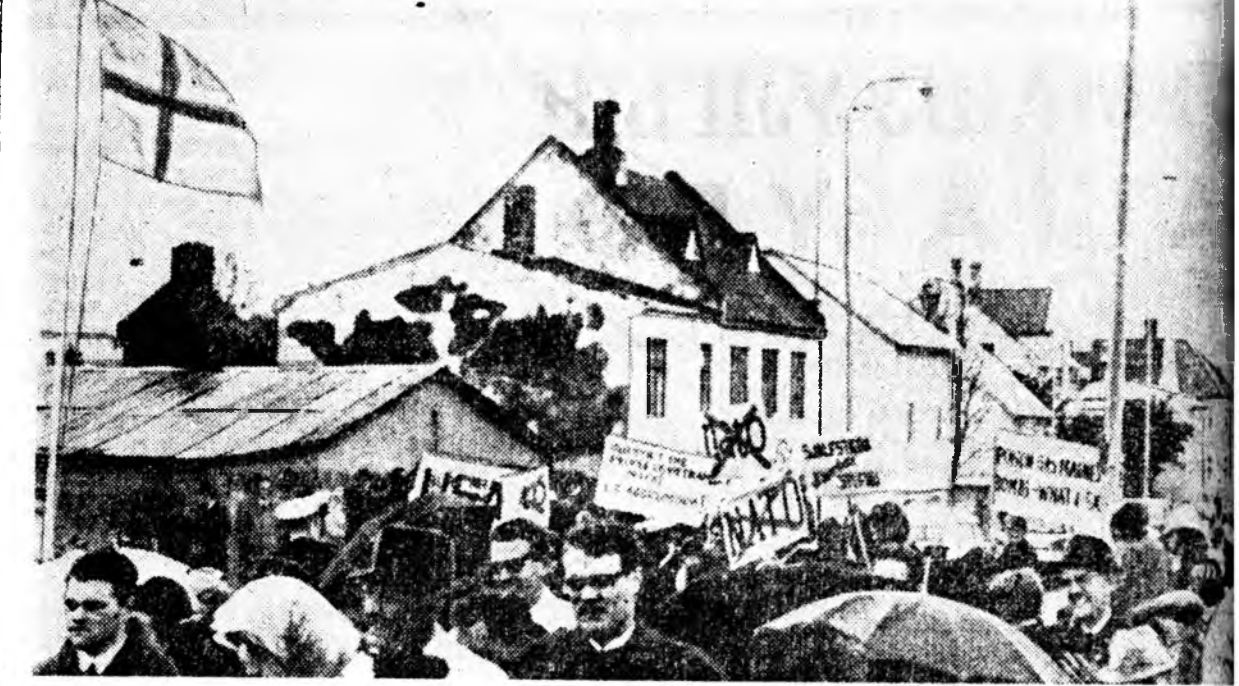
1950-иад гаран онуудта эхин хургуулида хуража байха үедөө өөрөөнөө хургуулидаа томо гэр Ушарбай соо олониогүй хэм. Харин мүнөө тэрэ хургуулиним байнгангаа наганине бага бнээ үсгэн байн-гунууд халаха жэршишо. Зүүгөөр ямар хэмэрхэнише наам, анха түүрүн «А» үзэг, арба тоодо хургаан хур-гуулида мартангүй, сүлөөтэй сагтаа оржог, харжаа абадаг хун юм. Ха-рин үнхэн болоо, тэрэнишэи хара залуухан хуурун трактораар хайра гачууи бута наран ширээд хаяхыг-чид юм даа. Ушарын, ажалгынше хангалтан комбайн бариха гэхэлэнэ тэрэ байнган наалта хэ юм ха. Тэрэн соонш үнэ залганан, ту-талд, цагай ба обслотой мастерско-пууднаа эхилдэг, эдгөө залбарил-гын, хангалтан таһагүүд бин боло-хо гээдэнэ.

Арбаад жэлэй саана аба буга-гэ тухай нутагаархимни эндүүржөшье зүүдэлээгүй байха. Ойрын жэлүүдтэ малшадайнай бажахан, хүгжэһэн гэжэ гайхал-тай юм. 50-иад ээ бага гаран онуудта хон ха, гансал түрүүлгэнмай хуушар-жа нагнн хурганлан санхирхон «Москвичтай» юм хэн. Тэрэнише ябайн ба газарта бидэ баганууд дахжаа абаад, гоёноон гайхан хара-ша бэлэйди. Харин мүнөө колхоз соомнай «Волга», «Москвич», мото-циклууднаа ахилдэд, тоогүй олон болоноо. Нутагайтын хоншод Дар-ма Дандаров, Аюна Аюрзанаев гэг-шэд гансаише эрхын хоншод бнээ, мүн хүнэн машинны эрхын жо-лоонот болонн агна.

Эндэ налхан колхозойнгоо гоме-омлойд организациин комитедэй зүблөн дээрэ байдсаа нэм. Агуу Ок-тябриин 50 жэлэй ойн байрай хура-лые яажэ үнэгэрэхэ гэжн асуудал суглаан дээрэ таондаа. Комитедэй гэшүүд Б-Н, Базаржанов, Д. Санжи-жанова, Улагуева ба Шадгаров гэг-шэд тус тусгаа зүбин хэлсэжэ, даабаринуудые абана. Нэгэндэ ат-тракцион, нүгөөдээ лотерей эмхидхэ-хэ уялганууд даалгагдана. Зарман-данш хатар бөхөр һонирхотгой гоёр үнэгэрэхэ гэгдэнэ. Тусбэлдэн наада аугаа соонш ман бэлгүүдүйе элбэг хэ ха даа. Юрөөд, шагнажа байха-да урматай зохил гэснэн. Волгэбэл, теннис болон спортивншеи мури-гоо үнэгэрэхөөр хараалагдана.

Суглааннда гараад оноходоо, нутагайнгаа залуунуудай табин жэлэй ойн байрай үдэрүүдэе гоё хайха-наар, наратэй түрэгтэйгөө үнэгэрэхэ байнгандан хэжэ түрөөгүй хэм. Нутагай ажална малша залуу үдэр, үбгэл хушад бугтадаа Октябриин 50 жэлэй ойн байгүрше хүхүүн байртайгаар, билгараа баян дэл-гэр байдалтай болонн утххаан байна. Эдэ бүгдэнэйгөө түвөө хун бүхэн Агуу Октябрдаа соло дууда-хал байха.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

РЕНКЪЯВИК. Исландин залуушуул Вьетнама США-гай хэжэ байхан даие ехэ бурууш байхан Рейкьявита залуушуулан демонстраци боложо, Америкын ээрэхгэ туримхайшуулэй г байхан даие буруушаадаг байганаа тэдэнэр мэдүүлээ. Зураг дээрэ: демонстрациин үедэ. ТАСС-эй фото.

Эрхард Тель-Авив ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 31. (ТАСС). Баруун Германиин урлан кавецер Людвиг Эрхард Израилин шинслэл эрэг гээд Ассошиэтед Пресс агентствын корреспондент Тель-Авив-наа мэдээсэна. Тара премьер-министр Леви Эшколлой айлган боложо, Израильда 11 долохо юм.

ДРВ-гэй правительствын мэдүүлгэ

ХАНОИ, октябриин 31. (ТАСС). США-гай правительствын гэмтэ яба-далые—ДРВ-гэй шинслэл бомбо-долные эрд шүүд буруушаахыан, Вьетнамай Демократическа Рес-публикада эсэргүү бүсэд бүхэ сэрэгэй аюултануудые дары турга-дөөрүгэ дутуугуур бөлөөхүна, Вьет-намадхи сэрэгэй ээрэхгэ туримхэй абуулга зогсохо, Арда Вьетнамаа оройнгоо бүхэ сэрэгүүдые, тунамар-ша ороунуудайнгаа сэрэгүүдые гарга-ха, доторгойгоо асуултануудые өндө-дөг шиндэхэ арда вьетнам эрхата-догохо, Вьетнам хуниа 1951 оной Женевскэ хэлэснүүдэй ёһоор, Вьет-намай бөөг даанхай бүрин эрхэтэй, нэгэдэлтэй, газар унанайн бүрин бүдэн байха явадаг худалдаа тухай США-да эрилтэ хэвхын урилган, дэлхэйн олоншгэтэ Вьетнамай Де-мократическа Республикаин прави-тельство ханданан байна. Вьетнамай Демократическа Республикаин прави-тельствын мэдүүлгэ соо шигэжэ ури-далдана. ДРВ-гэй шинслэл Ханой-д америк авиациин налхан дэлбэл-хонтой таһарамдуулагдан, энэ мэд-үүлгэ үсэгдэдэр толилогдотой юм.

Дипломатическа харилсаагаа таһалба

ПЕКИН, (ТАСС). КНР-хээ Ин-донизэд байгад инсольто ба консульствонуудые сэг зуура хаанан тухайгаа, Хятадай ин-сольствын ба консульствонуудай бүхэ худал-орилгыншье дууда-лан тухайгаа КНР-эй правитель-ство сонсохо. Энээн тухай Спик-хуа агентствын дамжуулан КНР-эй правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Хятадта боложо байхан үйлэ хэрэгүүд тухай

Арминхи шанги тухэлтэй полт-отдэнүүд Хятадай Вургуулинуудта байгуулагдана гэжэ Пекинэй радио октябриин 29-дэ мэдээсэ. Вургуу-линууд ба дээдэ вургуулинуудт хэ-ншээлэ харьжаа урлануудые Пеки-нэй гэгээнүүд толионн зангаарад, Энээн тушаа захиралтанууд оло да-хин гардагд байгаа. Түүрүүлгэн Маогой үгсэ дуулаха, хэлсээлэ да-ри өмхлэхэ гэжн урале Жиньшэн-кинбөө газета томо үзэгүүдээр бар-дан гаргаа. Зүүгөөр бүхэ үмэн дээр-рнээ харжаа үзэхэдэ, хансээлэ хар-гээхэ тухай Мао өөрөө эрилтэ хэ-ншэ, тэрэнэй үгсэ хувилохонд ду-даха ёһотой гэжн сэг урилгэин на-нуулганууд дутамай байно. Вургуули тухай захиралтанууды бөөдүүдэ абаад сэрэгэй дэлгэар-хидта даалганад тэдэнэр эрд шан-га хэмжээнүүдэ абана гээд гэгээн-үүд мэдээсэ. Армин түрөөншгэд вургуулидэ партиануудта Куулагана, Мао Цзэ-дунай цитагаууд болон тус тусэ стативнуудай залгажа ахил-дэн Вургуулинууд ба класууд гэгэ-энүүдэй хууданууд дээрэ жэлээ болон харуулагдана.

«Парти дотор хуулабарилхы ту-шаал дадажа байхан аад, канигале замчар ядагд эгжэн томо хүнине (Лю Шао-тинге Хятадай хмбэл шигэжэ партиейн) шүүмэлжэ абадаг вуршадта мун ээ даалгалан байха юм. Мао Цзэ-дунай «Вургаале» шу-удалха курсунуудай Хятадай Шуха-руудай академид байгуулагдан тухай мэдээсэнь октябриин 29-дэ Пекинэй гэгээнүүдэ гаранан байн. Нима курсануудые эмхидхэхэ ар-

„Совет наукин элитэ ехэ амжалта“

Хоёр хэмэл одоной холболдон залгалданан тү

ЧЕХОСЛОВАКИИ
Газарые тойрон дайнадаг советскэ хоёр хэмэл одоной ойнхон аргаар залгалданан тухай Москвада абаган мэдээлэ Чехословакида угаа эхээр һонирхотгоо. Энээн тухай мэдээсэни Чехословакиин радио ба телевидени нэгэтэ бнээ дамжуулан байна. Тус мэдээсэни ЧКР агентствэ бүхэ орон доторо таррагаа. Хэмэл одоонуудай залгалданан «Совет нау-ка ба техникэи элита ехэ амжалта-нуудай нэгэн» гэжэ Чехословакиин радио толоно.

НУБА

Газарнаа радиогоор команша-да, совет хоёр хэмэл одые автома-тическаар залгалдуула замбуули-нэй дайлые шигэлэхэ талаар ардам, наукин угаа ехэ туйлалта болоно» гэжэ Кубын Наукануудай академий гэгээншгэин ба метеорологийн депар-таментын директор Луис Ларрагонти хэлээ.

ЯПОН

Газарые тойрон дайнадаг хэмэл одоонуудые автоматическа аргаар залгалдуулагын Советскэ Союзд дүүлгэдэн тухай ТАСС-эй мэдээсэ Инопои һийн орой болонн хой-гта. Гэбөшье тэрэ мэдээсэни гэгээнүүд түүрүүшнэгэ ху-руудта толилтон байха юм.

Замбуулиной дайлые шөө

Замбуулиной дайлые шөө мэлэхэ талаар Совет оройн шөө жалгые Инопои хэмбэл «Түүхэи жалта», «Нара тэишэ замда шөө хам хэлдээ», «Замбуулиной еш нуудые байгуула лам нэгэдлэи сэгнэдэн байна.

США

Советскэ «Космос-186» ба «Космос-188» гэгэ хэмэл одон автоматическа аргаар залгал-тухай мэдээсэл Нью-Йоркын гэгээнүүд хууданууд дээрэ гол-д эвэлдэ.

ТАСС-ай мэдээсэлэй удхы

дэхэ хуудануудтаа голшд ээмла абаган хэмэл одоонуудые математическа аргаар залгалдуула түүрүүнэ бөөдүүлгэдэбэ гэж гэгээнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

Сүлөөрэлгын арминн КОМАНДОВАНИИН КОММЮНИКЕ

ХАНОИ, октябриин 31. (ТАСС). Арда Вьетнамай Арадай сүлөөрэлгын зэбэгтэ хүсүүн ба арад хуули-нлан турба нарын (шөөл, август, сентябрь) турша соо дайсанай 82,000 гаран солдадые, тэрэ тоодо 32,500 американ солдадые, США-гай тунамариной сэрэгүүдэй 3,000 шахуу солдадуудые усадха.

Энээн тухай Арадай сүлөөрэлгын зэбэгтэ хүсүүнэй коммюнигани Оёвоожидонне агентствын тунхаглан-хай коммюнике сонгоо мэдээсэни байна. Коммюникек ВНА агентствэ дамжуула.

Нама яда союулан дайсанай тоодо оруулагдан 78 батальон ба элдэб подразделениянууд, тусгай бай-дал Америкын дүрэн ябаган сэрэгэй, тан-кова колононууд, 88 ротэ, тэрэ тоо-до Америкын 17 ротэ, тунамаршэ-дайны сэрэгэй нага ротэ, артилле-рини 5 батарей, 179 взвод, тэрэ тоо-до 36 американ, тунамаршэдайны на-га взвод коммюнике соо нэрлэгдэнэ байха юм.

Тэрэнишэ гадна, Арадай сүлөө-рэлгын зэбэгтэ хүсүүнүүд 747 дамо-лейне буудлажа унаганан ту, али газар дээрэ усадханан байха юм.

Хуан, Хубэй провинциин ешд Хоань гөрдтө хоорондоо үсгэн дэг маонстнуудые нэгэдүүлэи байршайг Нэгэдэлгүүд хэлэ урилганга. Циңдаогой паровоз бү-рингэ зөлөөгө цэаофануудай гэдэ мун ээ нима худалмарина элбэ байхан тухай Пекинэй газетэй октябриин 31-дэ бэлшэн байн. Энэ нэгэдэл бөөдүүлгэдэ өмө сэрэгэй частивууд шухал ү-дүргэнэ гээд гэгээнүүд мэл байна.

Улахоорондхи яармагы бөөдөлхэй хэргэжэ байган Гүзэ-дахи байдалай шахаруу болон хай харин агентствонуудай нэслюуд абажал байхар. И-дэгэлэ нага харлар хойшогуудэ байна.

(ТАСС, октябриин 31)

Манай адрес, телефонууд

г. МАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5491, приёмная—5493, зам. редактора—6808, зам. редактора—6262, ответ. секретаря—5032, зам. ответ. секретаря—6676, отделе: партийной жизни—6091, сельское хозяйство—6438, 6386, пропаганда и агитация—5623, просвещение—6386, культура и спорт—6021, писем и рабсельскоров—6781, «формации»—3405, общественная приёмная—5662, машинный бюро—5763, фотолaboratoria вете Министров ВурАССР—3361.
Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров ВурАССР.
И 03171.

ЛАТИН АМЕРИКЭДЭ ЮУНДЭ ХҮЛГӨӨТЭЙБ

Латин Америка улам хүсөөт-тэй болдо байна. Энэ тухайд хүдэлмэринд болон аба хааг-шадтай загсовын толын байд-галтэ бэхирнэ, тарианал бунал-гаа татана, сүлөөнүүдэй худал-дан ба манифестаци болно. Тийн Америкын ээрэхгэ таргал-наа сулорхан түвөө, өөршөөг ороунуудай националына бөө да-дан байдалтай болохын тулд Латин Америкын арадуудай хүдэл-мэр улам эршэнэ. Ард, Түбэй Америкын зарим районуудта на-ртын худалдонн гүдэмтүүд бин болдо. Америкын ээрэхгэ тур-имхайндоо байгуулашан аба ха-гн хариин правительствэда асагуу шогдуулагдэнэ.

«Латин Америкээр аяндал-хадт, хүн зоний үнэгэй ядуу, зоболонто байдалтай унарагдана— гэжэ Америкын сенатор Роберт Кенеди мэдүүлэ хэн. Уруугаа орогто, нарын тойрогтодо, үнэг-рээдэ гэдэн хурган угөөр Латин Америкын байгалые гайбарилда. Энэи көмчине ула болдо тар-лархат гэжэ болгохын хара-гуй хүнэй хэлэһэн үгэ гээдэ ааб даа.

Латин Америкын зарим гүрэн-үүдэр абаха үдөөг би үлэхөөр мүү байдалтай таанигалан бай-наб. Чили гэжэ Латин Америкын пом-нолгой, мун Чилин захирал-шодой дүрөө демократическа гүрөнэй жэлээ гэжэ харуулые оролдод, ажалын арада сан-харга оролдонн таргалалат хэ-бэрлэйгэр хэлэгдэл орон юм. «Энэ алхарал оролдонны» амар удхалтай байнша мэдэхэн тула шинслэл хото Сантьягоаа эа-шаа гаралгайные хэрэгтэй. Тэрэ-ншэ кальямисэ (ой тутамд) гэгэ үнхэн байрануудад хэрэг-дэгдэнэй. Эдэ «эрнүүдээ» хү-нэй байхар газар гэжэ нэрвэ-хэнише бэрхэлэй. Чилин хэ-рэн зуугаад манган худал-орилгашад тинэе газарта ажалуудаг. Тий-хэтэй хамта эдэ хара нүхэнүүд хархаж мэлэр олоншоржо байдаг. Оройн бээрд райондоо хүдэлмэ-рин, байра бээрлэе, хонхойгоо та-жэлхы оролдонн тоогүй эр-э-лэй бүдэнэр шинслэл хотодо оро-

дэг. Тэдэнэр гол түдэл бини но-моднуудтэ намшуулан тариан-алт юм. Тээд эдэнше тэдэнэй байдал агаархааар бнээ, Сантья-гые тойрон байрлахэ зуураа, «үгэстэй байдалтай хүрээ» боло-тоорн байгуулаа. Тэдэнэр ахир өдөггүй урлахуудые эндэ гэгэ-днээ сүл-уудан хуунан даба-гай, гажананан фамерэ, эсэрлэин түмөрөөр барилга, шалань газар зангаарад, Нима зүүрүү үрэг гархан соо 8—10 хүн байрладаг. Ави сабарые сахна турим тухай эндэ үгэ хуур дэлгэбнэй-ншэ хэрэгтэй. Водоривот, кана-лизаци гэжэ юу байха даа. Ула хаангай муушай бог шорой, хүн-шүү угаа унагар, 10—15 дур-балжон метр газар хуули бу-саар эсэрлэг гэдэн шаланг ба-рлал, эндыи эринше Чилин сан-данарай налжажа баймэнь али одоо харжа болохо.

Чилидэ 750 мянган худалмэ-риншүүд бин. Энээн оройн тух-хн хүн зоний 10 процент шахуу ха юм. Тээд худалмарилжа бай-хан хүмүүднэй байл ядуу, зуу-рүү байдалтай. Олонхын 7 зонго-соо 60—70 нас худалмарина. Зоболонто хүндэ худалмарин хэ-лэше наа, хуебала тухай бөххөн аргагүй харин арайхан гэжэд хонхойно гэжэжэн. Юмзонэй сөн сэг үрэлжэ нимахэд байдаг. Гүс-хэй мэдэхэй ёһоор, энэ жэлэй түүрүүнн хуагта Чилидэ юм-мэй сөн 15 процентээр нэмэ-дэ. Иланга элэ хонхой, гуртал, ху-мэи хонхой ехэ эхээр хүндэрэн бай-на. Байран түрөөншэе төртөл-гоор дээшлэнхэй. Унгаржөө, «Юнайтед Стетс» ньюс агт Борд-рипорт гэжэ Америкын журна-лай гэршэлхэй ёһоор, Чилин хүн зоний жаралд процентий үгэ-тэй ядуу байдалтай.

Латин Америкын ондоонше ороунуудта нимрүүхү гү, али үшөөнше дор байдал уагдана. Чилин кальямисэ мэээ хара хүхэнүүд хаа хаангай бин. На-рын ээ одноо. Жиншээдэ, Рио-де-Жанейрада «фандал», Венесуэ-лын шинслэл хото Каракаста «ранис» гэжэ нэрлэгдэнэ. Эндэ-эй «ранисоудта» хотын хүн зо-

ной дүрбэнэй нөгэ хүбн, хамта дээрээ 500 мянган үгэстэй ядуу зон байдаг.

Аргентинада хүүдэй жэл юм-мэй үнэ сөн 35 процентээр хүн-дэрөө. Гэхэтэй хамта правитель-ствын сални худэй үгэстэйгэй улаан барина. Салин худан тэрэ саанаа тон ахир бага юм. Энээн-гээ гадна, хүүдэй өдө Аргенти-наны засагаарим ажаллантай та-лые хамгаалаа худалнуудые бө-дөлөөхэ эрилтөгтэй хэдэн хэмжээ абаа. Эдэ хэмжээнүүд «ажал тухай хуудуудые XX үеий жэлэй эхлэй байдалтай адил болгожор-хон», — гэжэ Аргентинан проф-союзүүд тэмдэглэнэ. Тусгайлан хэлдэгдэ, эндыи эрэ хүн 65 нага худалдонно нөшөө тарха нарат-той юм.

Латин Америкын ороунуудта ажаллантае нөшөөр хангалтад түрэн номорные салган таргал-туу гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нөшөө абаха гэжн худалмарина ажаллантае бүхэ үе сонгоо сан-галайга зарим хүбнэ страховой гү, али пенсонио касседа орул-жа байдаг. Аргентинан пенсони-он касседа оройн худалмаринад ба аба хаангайтай салнгатай дүр-бэнэй нэгэ хүбн оржог байдаг. Засагаархид тэрэ зориг олоно зор-илгодо заримдаа хэрэгдэлэрхид-дэг. Олон тоото хүнүүд пенсидэ тарха налганга хүрэтэр амиды абаданигшгүй, мун үндэр налгатай болонн хүнүүд пенсээ аажаа ядадалгай байха юм.

Латин Америкын ороунуудай хүн зоний ехлэн хувиин үлэх-хондэ зоболонто, үншэ хаананда нэрлэгдэнэ. Арда Америкын сан-гиларна өөрөөн мэдэнэй ёһоор, Бодирин манган хуули 45-нииншэ туража үхэдэг, Колумбийн 27 хүн, Перуудэй 24 хүн туража үхэдэг байна. Хувилохонд нага баралта угаа олон. Рио-де-Жаней-рада гарагад «Ултима ора» гэгэ-ншэ мэдээсэлэй ёһоор, Брази-лидэ «жэл бүри 3 мянгаад хүн-бүүд үлэхэлэн зоболонтоо хүд-дэг». Бразилин врач Нельсон Чавес Ресиф гээд оройн томо хотын байдал тухай ингэжэ бнээ-

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхэ хуудандаа: СССР-эй Вепховно Советин Президи-умий Указууд, ТАСС-ай мате-риалууд.
Хөөрхон хуудандаа: «Ал-дарты плантануудын түүхэ» до-мгэ «выставка» материал,
«Омид» осто, зорингоо гэжн Ю. Козловский репортаж, «Шинд-хэй аринууд» бодото дөрөншэ бодуулына түүхэ», КИСС-эй Халган парламентин пленум тухай материал, «Турал орон до-лгоно» сэлэн рублика дор нэ-сэе материал.
Гурбадахэ хуудандаа: «Бур-гай үшөө» «Дун Ю» Сүхэ-рэнэй «Сты» ТАСС-ай мате-риалууд, «Динирад» Ондо-лоон улаа» гэжн «фотоматфе-риал».
Дүрбэдэн хуудандаа: хи-мэридагийн мэдээсэл, Шүү-дүүрэн шиндэхэл, Сонсохол.

БУРЯД ҮНЭН
газетые
1968 ондо абаха
Зажил эжилэнхэй

Газетыннай нэгэ жэлэй сэн—6 түхэриг; 6 нарын—3 түхэриг; 3 нарын—1 түхэриг 50 мүнгэн.

Газетэнүүдэ «Союзпечатини» бүхэ таһагуудта, нийтин тараагшадта захижа болохо.

НҮХЭД УНШАГНАИ! Үдэр бүхэндэ газетин шэнэ нонинише уншажа байхын тула захл хэжээ шамдагтэй!

Шиндэжэ захийт!